

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [sk](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

słowacki

Swipe to change

Prawa podstawowe

Sądy krajowe

Krajowe instytucje ochrony praw człowieka

Rzecznik praw obywatelskich

Wyspecjalizowane organy ds. ochrony praw człowieka

Inne

Sądy krajowe

Zoznam súdov

Prawne ramy ochrony praw człowieka i podstawowych wolności na Słowacji stanowią Konstytucja Republiki Słowackiej (ustawa nr 460/1992 z późn. zm.).

Konstytucja Słowacji stanowi podstawowy akt prawny Słowacji, nadrzędny wobec wszystkich innych aktów legislacyjnych. Drugi rozdział Konstytucji Słowacji (art. 11– art.54) **przewiduje ogólną ochronę podstawowych praw i wolności**, czyli podstawowych praw i wolności człowieka (nazywanych w międzynarodowych dokumentach prawami obywatelskimi), praw politycznych, praw mniejszości narodowych i grup etnicznych, praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, praw do ochrony środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego oraz prawa do ochrony sądowej i innych form ochrony. Podstawowe prawa i wolności gwarantowane są na Słowacji wszystkim, niezależnie od płci, rasy, koloru skóry, języka, wyznania lub religii, poglądów politycznych lub innych, pochodzenia narodowego lub społecznego, przynależności do grupy narodowej lub etnicznej, statusu majątkowego, rodzinnego lub innego statusu. Nikogo nie może spotkać krzywda, ani nikt nie może być faworyzowany lub dyskryminowany na tych podstawach. Nie można naruszać praw żadnej osoby ze względu na to, że zdecydowała się ona skorzystać ze swoich podstawowych praw i wolności (art. 12 ust. 2 i 4 słowackiej konstytucji). Z wyjątkiem praw i wolności wyraźnie zastrzeżonych jedynie dla obywateli Republiki Słowackiej, obcokrajowcom przysługują na Słowacji podstawowe prawa i wolności zagwarantowane w słowackiej konstytucji, w tym prawo do azylu (art. 52 ust. 2 i art. 53 słowackiej konstytucji). Warunki wykonywania podstawowych praw i wolności oraz ograniczenia do nich, jak również zakres obowiązków w przypadku wojny, działań wojennych, nadzwyczajnych okoliczności lub stanu wyjątkowego zostały ustanowione w ustawie konstytucyjnej o bezpieczeństwie państwa w przypadku wojny, działań wojennych, nadzwyczajnych okoliczności lub stanu wyjątkowego (ustawa nr 227/2002).

Zgodnie z art. 46 konstytucji słowackiej **każda osoba może, zgodnie z procedurą ustanowioną w ustawie, dochodzić swoich praw** przed niezawisłym i bezstronnym **sądem** lub, w przypadkach określonych ustawą, przed innym organem Republiki Słowackiej. W praktyce może istnieć szeroki zakres praw człowieka, tzn. praw człowieka i podstawowych wolności, które można zdefiniować w prawie, jak również praw człowieka i podstawowych wolności, których nie można w nim zdefiniować. Zakres takich praw i wolności może obejmować prawa obywatelskie, polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturalne i inne prawa zagwarantowane słowacką konstytucją, innymi ustawami konstytucyjnymi, ustawami zwykłymi lub innymi przepisami oraz międzynarodowymi traktatami dotyczącymi praw człowieka i podstawowych wolności (międzynarodowe prawo dotyczące praw człowieka), którymi związana jest Słowacja. Z zakresu kompetencji sądów nie można wykluczyć możliwości orzekania w sprawach podstawowych praw i wolności.

Każda osoba, która twierdzi, że **jej prawa zostały naruszone decyzją organu publicznego** może wystąpić do sądu o kontrolę tej decyzji, chyba że ustawa stanowi inaczej. Konstytucja Słowacji i inne właściwe przepisy gwarantują **wszystkim prawo do odszkodowania za szkodę wywołaną bezprawnym orzeczeniem sądu lub bezprawną decyzją innego organu lub władzy publicznej albo spowodowaną przez nieprawidłową procedurę urzędową**. Szczegółowe uregulowania ustanowiono w ustawie nr 514/2003 o odpowiedzialności za szkodę wywołaną wykonywaniem władzy publicznej i zmieniającej niektóre inne akty. Ustawa ta reguluje kwestię odpowiedzialności państwa za szkodę spowodowaną przez organy publiczne wykonujące władzę publiczną, odpowiedzialności gmin i jednostek terytorialnych wyższego szczebla za szkodę spowodowaną przez organy władzy lokalnej podczas wykonywania ich kompetencji, wstępnego rozpatrywania roszczeń odszkodowawczych oraz prawa do odszkodowania na zasadzie regresu.

Zgodnie z art. 46 słowackiej konstytucji, cytowanym powyżej, art. 3 kodeksu postępowania cywilnego **gwarantuje prawo do sądowego dochodzenia ochrony praw, które zostały zagrożone lub naruszone**. Kodeks postępowania cywilnego ustanawia procedury, których powinny przestrzegać sądy i uczestnicy spraw cywilnych w celu zagwarantowania **sprawiedliwej ochrony praw i słuszych interesów** uczestników oraz postępowania zgodnego z prawem, uczciwego wypełniania obowiązków oraz poszanowania praw innych. W trakcie rozpatrywania spraw cywilnych sądy rozpatrują spory i inne sprawy prawne oraz wydają rozstrzygnięcia, egzekwują zastosowanie orzeczeń, którym nie podporządkowano się dobrowolnie oraz dopilnowują, by **nie doszło do naruszenia praw lub prawnie chronionych interesów** osób fizycznych i prawnych, a także by tych praw nie nadużywano na szkodę takich osób.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego w postępowaniu cywilnym sądy rozpatrują i rozstrzygają **spory oraz inne sprawy prawne dotyczące prawa cywilnego, prawa pracy, prawa rodzinnego, prawa handlowego i prawa gospodarczego**, chyba że sprawy te zgodnie z prawem rozpatrywane są i rozstrzygane przez jakieś inne organy. W postępowaniu cywilnym sądy kontrolują również legalność decyzji podjętych przez organa publiczne oraz legalność decyzji, środków i innych interwencji organów publicznych, jak również orzekają o zgodności z prawem środków prawnych przyjętych przez organy lokalne w sprawach dotyczących władzy lokalnej, a także, jeżeli chodzi o realizację zadań władzy państwowej, spójność z regulacjami rządowymi i zarządzeniami ministerialnymi oraz zarządzeniami innych centralnych organów państwowych, chyba że prawo stanowi, iż sprawy te rozpatrują i rozstrzygają inne organy. Inne sprawy są rozstrzygane i rozpatrywane przez sądy cywilne jedynie wtedy, gdy tak przewiduje prawo.

Sądy powszechne na Słowacji

Na Słowacji sprawy sądowe rozstrzygają niezawisłe i bezstronne sądy. Na wszystkich szczeblach sprawy sądowe oddzielone są od spraw, którymi zajmują się organy państwowe.

Postępowanie przed sądem opiera się na zasadzie dwuinstancyjności, zgodnie z którą można odwołać się od orzeczeń sądów wydanych w pierwszej instancji (przez sądy rejonowe). Odwołania, które stanowią odpowiedni środek ochrony prawnej, rozpatrywane są w drugiej instancji przez sądy wyższego rzędu (sądy okręgowe).

Na system sądów powszechnych składają się: Sąd Najwyższy Republiki Słowackiej, Specjalny Sąd Karny, 8 sądów okręgowych i 45 sądów rejonowych, które rozstrzygają wszystkie sprawy, które nie zostały zastrzeżone dla Trybunału Konstytucyjnego Republiki Słowackiej; tzn. orzekają w sprawach cywilnych

i karnych, a także dokonują kontroli legalności decyzji podjętych przez organy państwowe i realizowanych przez nie procedur (wymiar sprawiedliwości w sprawach administracyjnych), jeżeli tak przewiduje prawo. Słowacja nie ma obecnie sądów wojskowych ustanowionych prawem.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach administracyjnych

Kontrolę legalności decyzji podjętych przez organy państwowe i realizowanych przez nie procedur regulują przepisy części piątej Kodeksu postępowania cywilnego (ustawa nr 99/1963 z późn. zm.).

W ramach wymiaru sprawiedliwości w sprawach administracyjnych sądy dokonują kontroli na podstawie skarg lub odwołań dotyczących legalności decyzji podjętych przez organy publiczne lub przeprowadzanych przez nie procedur. W ramach wymiaru sprawiedliwości w sprawach administracyjnych sądy dokonują kontroli legalności decyzji podjętych przez organy publiczne, organy władzy lokalnej oraz organy zainteresowanych jednostek władzy lokalnej i inne osoby prawne, jak również osoby fizyczne lub przeprowadzanych przez nie procedur, o ile są one uprawnione z mocy prawa do wydawania decyzji rozstrzygających o prawach i obowiązkach osób fizycznych i prawnych w dziedzinie administracji publicznej („decyzje i procedury organów administracji”). „Decyzje i procedury organów administracji” oznaczają decyzje wydane przez nie w postępowaniu administracyjnym oraz inne decyzje ustanawiające, zmieniające lub znoszące prawa i obowiązki osób fizycznych lub prawnych, lub które mogą bezpośrednio wpłynąć na prawa, prawnie chronione interesy lub zobowiązania osób fizycznych lub prawnych. „Procedura przeprowadzana przez organ administracji” obejmuje także bezczynność. Sądy uczestniczące w wymiarze sprawiedliwości w sprawach administracyjnych rozstrzygają wnioski o nałożenie na organy publiczne obowiązku stanowienia o prawach i obowiązkach osób fizycznych i prawnych w dziedzinie administracji publicznej oraz o środkach na rzecz egzekwowania stosowania decyzji poprzez procedurę określoną w art. 250b i 250u. Sądy uczestniczące w wymiarze sprawiedliwości w sprawach administracyjnych działają na rzecz ochrony przed nielegalnymi interwencjami ze strony organów publicznych, rozstrzygają również kwestię wykonalności decyzji zagranicznych organów administracyjnych. W sprawach wyborczych oraz sprawach dotyczących rejestracji partii i ruchów politycznych, sądy orzekają i wydają rozstrzygnięcia zgodnie z przepisami tej części i w zakresie określonym przepisami szczególnymi. W odpowiednich przypadkach i zgodnie z przepisami tej części, sądy orzekają również i wydają rozstrzygnięcia, gdy nakazują to przepisy szczególne, lub gdy traktaty międzynarodowe, którymi związana jest Słowacja, wymagają kontroli decyzji wydanych przez organa publiczne.

Te szczególne przypadki mogą obejmować następujące sytuacje:

pozywy lub decyzje dotyczące skarg złożonych na decyzji podjęte przez organy administracyjne lub przeprowadzone przez nie procedury;
pozywy lub decyzje dotyczące odwołań złożonych od decyzji podjętych przez organy administracyjne, które nie stały się jeszcze ostateczne;
skargi na bezczynność organów publicznych;

pozywy mające na celu ochronę przez nielegalnymi interwencjami ze strony organów publicznych;

specjalne rodzaje pozwów (takich jak pozywy w sprawach wyborczych).

Kwestie te regulują szczegółowo art. 244-250zg Kodeksu postępowania cywilnego.

Sądy nie są uprawnione do zmiany przepisów przyjętych przez władzę wykonawczą (ustawodawstwo wtórne). Jednakże na mocy art. 144 ust. 2 Konstytucji Słowacji, jeżeli sąd uzna, że jakiegokolwiek inne **przepisy** lub ich część albo indywidualny przepis dotyczący rozpatrywanej sprawy **narusza Konstytucję, ustawę konstytucyjną, mający „priorytet” traktat międzynarodowy** (na mocy art. 7 ust. 5 Konstytucji) **lub ustawę, zawieszając postępowanie i wszczynając postępowanie przez Trybunałem Konstytucyjnym** (na mocy art. 125 ust. 1). Opinia prawna Trybunału Konstytucyjnego zawarta w jego orzeczeniu wiąże sąd. Jednakże wszczęcie postępowania przez Trybunałem Konstytucyjnym nie zwalnia sądu z obowiązku wydania orzeczenia w prawnie przewidzianym trybie.

Trybunał Konstytucyjny Republiki Słowackiej

Ústavný súd Slovenskej republiky (Trybunał Konstytucyjny Republiki Słowackiej)

Hlavná 110

042 65 Košice 1

SŁOWACJA

Tel.: +421 55 7207211

Faks: +421 55 6227639 (prezes)

E-mail: info@concourt.sk

Strona internetowa: <http://www.concourt.sk/>

Trybunał Konstytucyjny Republiki Słowackiej (zwany dalej „Trybunałem Konstytucyjnym”) został ustanowiony Konstytucją Republiki Słowackiej, nr 460/1992, jako niezawisły organ sądowy mający na celu ochronę konstytucyjności prawa. Jego uprawnienia i właściwość regulują artykuły 124-140 Konstytucji Republiki Słowackiej, ze zmianami. Szczegółowe aspekty organizacji Trybunału Konstytucyjnego, postępowanie przez Trybunałem oraz status jego sędziów reguluje ustawa nr 38/1993, z późniejszymi zmianami.

Zgodnie z art. 79 ustawy nr 38/1993, Zgromadzenie Ogólne Trybunału Konstytucyjnego przyjęło regulamin Trybunału Konstytucyjnego (uchwała nr 114 /1993, ze zmianami), który reguluje bardziej szczegółowo: wewnętrzną organizację pracy Trybunału w toku przygotowań do postępowania oraz orzekania; sprawy związane ze statusem Zgromadzenia Ogólnego, prezydium, sędziami sprawozdawcami, biegłymi i innymi osobami uczestniczącymi w działalności Trybunału Konstytucyjnego; jak również postępowanie dyscyplinarne wobec sędziów.

Trybunał Konstytucyjny wszczyna postępowanie na wniosek złożony przez:

- a) co najmniej jedną piątą członków Rady Narodowej Republiki Słowackiej,
- b) prezydenta Republiki Słowackiej,
- b) rząd Republiki Słowackiej,
- d) sąd, z związku z jego działalnością orzeczniczą,
- e) Prokuratora Generalnego Republiki Słowackiej,
- f) Publicznego obrońcę Praw (rzecznika praw obywatelskich) w sprawach z zakresu zgodności ustaw z aktami wymienionymi w art. 125 ust. 1, jeżeli ich dalsze stosowanie może godzić w podstawowe prawa i wolności, prawa człowieka i podstawowe wolności zawarte w konwencjach międzynarodowych ratyfikowanych przez Republikę Słowacką oraz ogłoszonych w sposób przewidziany prawem,
- g) każdą osobę, o której prawach rozstrzyga się w trybie określonym w art. 127 i art. 127a konstytucji.

Wszczęcie postępowania następuje z dniem doręczenia wniosku do Trybunału Konstytucyjnego.

Artykuł 127 a konstytucji Republiki Słowackiej reguluje instytucję skargi konstytucyjnej, z którą może wystąpić osoba fizyczna lub prawna (skarżący) zarzucająca naruszenie podstawowych praw lub wolności ostateczną decyzją, środkiem lub inną interwencją, z wyłączeniem przypadków rozstrzygnięcia przez inny sąd orzeczenia o ochronie tych podstawowych praw lub wolności.

Poza informacjami ogólnymi skarga musi zawierać:

- a) wskazanie, jakie podstawowe prawa lub wolności zostały zdaniem skarżącego naruszone,
- b) wskazanie ostatecznej decyzji, środka lub innego rodzaju interwencji naruszających prawa lub wolności,
- c) stronę, przeciwko której skierowana jest skarga.

Do skargi należy dołączyć kopię ostatecznej decyzji, dokument zawierający opis środka lub dowód podjęcia innego rodzaju interwencji. Jeżeli skarżący żąda odpowiedniego zadośćuczynienia finansowego, musi wskazać jego kwotę oraz uzasadnić żądanie. Uczestnikami postępowania są skarżący oraz strona, przeciwko której skierowana jest skarga. Wniesienie skargi nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego środka.

Na wniosek skarżącego, Trybunał Konstytucyjny może postanowić o zastosowaniu środka tymczasowego i wstrzymać wykonalność zaskarżonej ostatecznej decyzji, środka lub innego rodzaju interwencji, jeżeli takie rozwiązanie nie koliduje z ważnym interesem publicznym, a wykonanie zaskarżonej ostatecznej decyzji, środka lub innej interwencji spowodowałoby większą szkodę dla skarżącego, niż szkoda dla innych osób wynikająca ze wstrzymania wykonalności; w szczególności Trybunał nakazuje organowi, który według skarżącego naruszył podstawowe prawa lub wolności skarżącego, czasowe wstrzymanie wykonania ostatecznej decyzji, środka lub innego rodzaju interwencji oraz nakazuje osobom trzecim czasowe wstrzymanie się od korzystania z upoważnienia przyznanego im taką ostateczną decyzją, środkiem lub innego rodzaju interwencją. Tymczasowy środek wygasa najpóźniej z chwilą uprawomocnienia się rozstrzygnięcia w kwestii zasadniczej, chyba że Trybunał Konstytucyjny postanowi o jego szybszym wygaśnięciu. Tymczasowy środek może również zostać uchylony przez Trybunał z urzędu, jeżeli ustaną powody jego nałożenia.

Skarga jest dopuszczalna po wyczerpaniu przez skarżącego drogi odwoławczej lub innych środków prawnych przewidzianych do ochrony jego podstawowych praw lub wolności, do których stosowania skarżący jest uprawniony na podstawie przepisów szczególnych. Trybunał Konstytucyjny nie pozostawia skargi bez rozpoznania nawet w przypadku niespełnienia powyższego warunku, jeżeli skarżący wykaże, że powody, dla których nie spełnił tego warunku, zasługują na szczególne uwzględnienie. Skargę można wnieść w terminie dwóch miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji lub daty powiadomienia o środku lub innego rodzaju interwencji. W przypadku środka lub innego rodzaju interwencji termin ten rozpoczyna bieg od daty, z którą skarżący mógł dowiedzieć się o podjętym środku lub innego rodzaju interwencji.

W razie wycofania skargi przez skarżącego Trybunał Konstytucyjny umarza postępowanie w sprawie, chyba że uzna wycofanie skargi za niedopuszczalne. Ma to miejsce zwłaszcza w przypadku, gdy skarga jest skierowana przeciwko ostatecznej decyzji, środkowi lub innego rodzaju interwencji stanowiących poważne naruszenie podstawowych praw lub wolności skarżącego.

Trybunał Konstytucyjny, o ile nie postanowi inaczej, opiera się na okolicznościach faktycznych ustalonych podczas poprzednich postępowań.

Jeżeli Trybunał Konstytucyjny uzna skargę, w swoim rozstrzygnięciu wskazuje: naruszone podstawowe prawo lub wolność oraz naruszone przepisy konstytucji, ustawy konstytucyjnej lub konwencji międzynarodowej; ostateczną decyzję, środek lub innego rodzaju interwencję naruszającą podstawowe prawo lub wolność. Jeżeli podstawowe prawo lub wolność zostały naruszone decyzją lub środkiem, Trybunał Konstytucyjny uchyla taką decyzję lub środek. Trybunał Konstytucyjny uchyla również każdą innego rodzaju interwencję naruszającą podstawowe prawo lub wolność, jeżeli charakter takiej interwencji na to pozwala.

Jeżeli Trybunał Konstytucyjny uzna skargę, wówczas może:

- a) nakazać, aby strona, która przez swoją beczynność naruszyła podstawowe prawo lub wolność, podjęła działanie w sprawie zgodnie z przepisami szczególnymi,
- b) przekazać sprawę do dalszego postępowania,
- c) zakazać dalszego naruszania podstawowego prawa lub wolności, lub
- d) nakazać stronie, która naruszyła podstawowe prawo lub wolność, przywrócić sytuację sprzed naruszenia podstawowego prawa lub wolności.

Trybunał Konstytucyjny może zasądzić stosowne zadośćuczynienie finansowe na rzecz strony, której podstawowe prawo lub wolność zostały naruszone. Jeżeli Trybunał Konstytucyjny zasądzi stosowne zadośćuczynienie finansowe, wówczas organ, który dopuścił się naruszenia podstawowego prawa lub wolności, ma obowiązek je wypłacić na rzecz skarżącego w terminie dwóch miesięcy od daty, z którą orzeczenia Trybunału stało się skuteczne. W przypadku uchylecia przez Trybunał Konstytucyjny ostatecznej decyzji, środka lub innego rodzaju interwencji i przekazania sprawy do dalszego postępowania, strona, która wydała decyzję w sprawie lub postanowiła o podjęciu środka lub innego rodzaju interwencji, zostaje zobowiązana do ponownego rozpoznania sprawy i wydania decyzji. W toku takiego postępowania lub działania strona jest związana opinią prawną Trybunału Konstytucyjnego. Strona, która wydała decyzję w sprawie lub postanowiła o podjęciu środka lub innego rodzaju interwencji, jest związana orzeczeniem, które staje się wykonalne z chwilą wydania.

Krajowe instytucje ochrony praw człowieka

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (Słowackie Krajowe Centrum Praw Człowieka)

Kýčerského 5

811 05 Bratislava

SŁOWACJA

Tel.: + 421 2 20850111

+ 421 2 20850114

Faks: + 421 2 20850135

E-mail: info@snslp.sk

Strona internetowa: <http://www.snslp.sk/>

Słowackie Krajowe Centrum Praw Człowieka utworzone na mocy ustawy Rady Narodowej Republiki Słowackiej nr 308/1993 w sprawie utworzenia Słowackiego Krajowego Centrum Praw Człowieka, ze zmianami, działa na terenie Słowacji od 1 stycznia 1994 r. Rząd Republiki Słowackiej przedłożył projekt ustawy na podstawie rezolucji rządu Republiki Słowackiej nr 430 z 15 czerwca 1993 r., w treści której rząd zaaprobował realizację „projektu utworzenia Słowackiego Krajowego Centrum Praw Człowieka” z siedzibą w Bratysławie, z inicjatywy Organizacji Narodów Zjednoczonych. Wraz z przyjęciem ustawy nr 136/2003 zmieniającej i uzupełniającej ustawę Rady Narodowej Republiki Słowackiej nr 308/1993 w sprawie utworzenia Słowackiego Krajowego Centrum Praw Człowieka oraz ustawy nr 365/2004 w sprawie równego traktowania w określonych dziedzinach, ochrony przed dyskryminacją oraz zmiany i uzupełnienia niektórych ustaw (ustawy o przeciwdziałaniu dyskryminacji), zakres zadań Centrum został rozszerzony. Centrum jest niezależnym podmiotem posiadającym osobowość prawną. Prowadzi działalność w dziedzinie ochrony praw człowieka i podstawowych wolności, w tym praw dziecka.

Centrum, jako niezależna osoba prawna, odgrywa istotną rolę w sferze praw człowieka i podstawowych wolności, w tym praw dziecka oraz poszanowania zasady równego traktowania. Centrum jest jedyną słowacką instytucją do spraw równego traktowania (zostało wskazane jako „krajowy organ ds. równości”), tj. przestrzegania zasady równego traktowania w myśl ustawy o przeciwdziałaniu dyskryminacji.

Kompetencje

Status prawny i kompetencje Centrum reguluje ustawa Rady Narodowej Republiki Słowackiej nr 308/1993 w sprawie utworzenia Słowackiego Krajowego Centrum Praw Człowieka (zwanego dalej „Centrum”), ze zmianami. W szczególności na podstawie art. 1 ust. 2 ustawy Centrum: monitoruje i ocenia przestrzeganie praw człowieka oraz stosowanie zasady równego traktowania, w myśl przepisów szczególnych; gromadzi informacje o przejawach rasizmu, ksenofobii i antysemityzmu w Republice Słowackiej oraz na żądanie udziela takich informacji;

prowadzi postępowania wyjaśniające i badania w związku z pozyskiwaniem informacji w dziedzinie praw człowieka, a także gromadzi i rozpowszechnia informacje w tej dziedzinie;
opracowuje działania edukacyjne oraz uczestniczy w kampaniach informacyjnych służących krzewieniu tolerancji w społeczeństwie;
udziela pomocy prawnej ofiarom dyskryminacji i przejawów nietolerancji;
na wniosek osoby fizycznej, osoby prawnej lub z własnej inicjatywy wydaje fachowe opinie dotyczące poszanowania zasady równego traktowania, w myśl przepisów szczególnych;
prowadzi niezależne badania w przedmiocie dyskryminacji;
opracowuje i publikuje sprawozdania oraz formuluje zalecenia w kwestiach związanych z dyskryminacją;
świadczy usługi z zakresu informacji naukowej;
świadczy usługi w sferze praw człowieka.

Centrum zajmuje się udzielaniem porad prawnych w kwestiach dyskryminacji, przejawów nietolerancji oraz naruszenia zasady równego traktowania dla wszystkich rezydentów Republiki Słowackiej; jest również uprawnione do reprezentacji stron (na wniosek) w postępowaniach dotyczących naruszeń zasady równego traktowania. Każdego roku Centrum publikuje sprawozdanie poświęcone przestrzeganiu praw człowieka w Republice Słowackiej.

Uprawnienia

do udzielania pomocy prawnej ofiarom dyskryminacji i nietolerancji;
do reprezentacji stron w charakterze pełnomocnika w postępowaniach dotyczących naruszeń zasady równego traktowania;
do występowania do sądów, prokuratury oraz innych organów państwowych, samorządowych, organów szczególnych oraz innych instytucji o przekazanie w wyznaczonym terminie informacji na temat poszanowania praw człowieka.

Rzecznik praw obywatelskich

Do Centrum może zwrócić się każda osoba fizyczna lub prawna, która czuje się dyskryminowana poprzez działanie lub zaniechanie którejkolwiek z wyżej wymienionych instytucji. Wnosząc skargę, skarżący powinien podać wszystkie wymagane informacje oraz przedłożyć wszystkie stosowne dokumenty.

Współpraca

Centrum może również występować o informacje na temat przestrzegania praw człowieka do organizacji pozarządowych działających w sferze praw człowieka i podstawowych wolności, w tym praw dziecka, uzgadniając z tymi organizacjami sposób przekazania oraz zakres takich informacji.

Procedura składania skarg

Obywatele mogą wnosić skargi:

w formie pisemnej (na formularzu wraz załączonymi dokumentami, przesyłając pocztą, faksem lub pocztą elektroniczną), osobiście.

Wyspecjalizowane organy ds. ochrony praw człowieka

Biuro Publicznego obrońcy Praw (rzecznika praw obywatelskich)

Nevádzova 5

821 01 Bratislava

SŁOWACJA

Tel.: +421 2 48287401

+421 2 43634906

Faks: +421 2 48287203

E-mail: sekretariat@vop.gov.sk

Strona internetowa: <http://www.vop.gov.sk/>

Zgodnie z art. 151a, ust. 1 Konstytucji Republiki Słowackiej, „**Publiczny obrońca Praw jest niezależną instytucją Republiki Słowackiej**, która w zakresie przewidzianym prawem **stoi na straży podstawowych praw i wolności** osób fizycznych i prawnych w postępowaniu przed organami administracji publicznej i innymi organami publicznymi, w przypadkach gdy działanie, decyzja lub bezczynność organu narusza prawo. W przypadkach przewidzianych prawem Publiczny obrońca Praw może przyczynić się do pociągnięcia do odpowiedzialności osób zatrudnionych w organach administracji publicznej w razie naruszenia przez te osoby podstawowych praw człowieka lub wolności przysługujących osobom fizycznym lub prawnym. Pomocy Publicznemu obrońcy Praw zobowiązane są udzielać wszystkie organy publiczne”.

Do Publicznego obrońcy Praw **może się zwrócić każdy**, kto uważa, że jego podstawowe prawa lub wolności zostały naruszone wskutek działania, decyzji lub bezczynności organu publicznego, w sposób sprzeczny z prawem lub zasadami demokratycznego państwa prawa. Podstawowe prawa i wolności, na straży których stoi Publiczny obrońca Praw, są określone w tytule 2 Konstytucji Republiki Słowackiej (tj. podstawowe prawa człowieka i wolności wymienione w artykułach 14-25, prawa polityczne wymienione w artykułach 26-32, prawa mniejszości narodowych i grup etnicznych wymienione w artykułach 33-34, prawa gospodarcze, społeczne i kulturalne wymienione w artykułach 35-43, prawo do ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego wymienione w artykułach 44-45, prawa do ochrony sądowej i innej ochrony prawnej wymienione w artykułach 46-50, prawo do azylu cudzoziemców prześladowanych za egzekwowanie praw i wolności politycznych), oraz w konwencjach międzynarodowych o prawach człowieka i podstawowych wolnościach.

Publiczny obrońca Praw **podjeżdżuje czynności na podstawie skargi** osoby fizycznej lub prawnej bądź z własnej inicjatywy. Publiczny obrońca Praw nie może ingerować w działalność orzeczniczą sądów, nie jest stroną postępowania, nie może składać wniosków o wszczęcie postępowania przed sądem; orzeczenia sądów nie są mu doręczane, nie ma on prawa korzystania ze środków odwoławczych. Publiczny obrońca Praw nie jest uprawniony do rozstrzygania sporów między osobami.

Do Publicznego obrońcy Praw każda osoba ma prawo zwrócić się:

na piśmie (drogą pocztową, faksem, pocztą elektroniczną lub za pośrednictwem elektronicznego formularza), do Biura Publicznego obrońcy Praw; osobiście lub poprzez zarejestrowanie ustnej skargi na piśmie:

bezpośrednio do głównego biura Publicznego obrońcy Praw w dni robocze w godz. 8.00-16.00, bez potrzeby umawiania wizyty;

w dni robocze w biurach terenowych znajdujących się w poszczególnych regionach Słowacji. Na wizytę w biurze terenowym należy wcześniej umówić się telefonicznie, pod jednym z numerów kontaktowych.

W treści skargi należy wyraźnie określić przedmiot sprawy, wskazać organ publiczny, przeciwko któremu skarga jest skierowana oraz przedstawić żądania skarżącego.

W celu przyspieszenia zbadania sprawy zaleca się załączenie także kopii wszystkich dokumentów, którymi dysponuje skarżący, w charakterze dowodów na poparcie skargi. Jeżeli skarga nie dotyczy osoby składającego, należy dołączyć pisemną zgodę na złożenie skargi wydaną przez osobę, której dotyczy skarga, lub pełnomocnictwo do złożenia skargi.

Jeżeli osoba składająca skargę do Publicznego obrońcy Praw nie poda w jej treści swojego imienia, nazwiska i adresu (w przypadku osób prawnych – nazwy i adresu siedziby), taka skarga zostanie uznana za skargę anonimową, której Publiczny obrońca Praw nie ma obowiązku rozpatrywać. Osoba

składająca skargę może zwrócić się do Publicznego obrońcy Praw o nieujawnianie jej tożsamości. W takich przypadkach Publiczny obrońca Praw będzie prowadził czynności wyłącznie na podstawie kopii skargi niezawierającej danych osobowych. Jeżeli osoba składająca skargę zwróciła się o nieujawnianie swojej tożsamości, lecz charakter sprawy nie pozwala na jej rozpatrzenie bez podania niektórych danych osobowych, zainteresowana osoba musi zostać o tym niezwłocznie poinformowana.

Taka osoba musi również zostać pouczona o tym, że dalsze rozpatrzenie skargi nastąpi wyłącznie po udzieleniu przez nią w oznaczonym terminie pisemnej zgody na włączenie niektórych niezbędnych danych osobowych.

Publiczny obrońca Praw bada skargę.

Jeżeli Publiczny obrońca Praw stwierdzi, że, ze względu na swoją zawartość, skarga stanowi środek ochrony prawnej w rozumieniu przepisów o postępowaniu w sprawach administracyjnych lub sądowych, wniosek lub środek ochrony prawnej w postępowaniu sądownoadministracyjnym lub skargę konstytucyjną, niezwłocznie powiadomi o tym składającego skargę oraz udzieli pouczenia o prawidłowym trybie postępowania.

Jeżeli Publiczny obrońca Praw uzna, że zachodzą okoliczności wskazujące, że dana osoba jest bezprawnie przetrzymywana w areszcie, zakładzie karnym, jednostce karnej dla żołnierzy, placówce leczenia zapobiegawczego, placówce wychowawczej, zamkniętym zakładzie leczenia, zamkniętej placówce wychowawczej lub w policyjnej izbie zatrzymań, powinien niezwłocznie powiadomić właściwego prokuratora w trybie wniosku o podjęcie czynności na podstawie przepisów szczególnych oraz powiadomić zarówno administrację danej placówki, jak i przetrzymywaną osobę.

Jeżeli skarga dotyczy badania ostatecznej decyzji organu publicznego lub jeśli Publiczny obrońca Praw uzna, że decyzja organu publicznego jest sprzeczna z ustawą bądź innym obowiązującym aktem prawnym, wówczas może skierować sprawę do właściwej prokuratury, aby podjęła czynności, albo może podjąć inny środek działania, powiadamiając o tym skarżącego. Tak samo może postąpić w przypadku skargi zawierającej propozycje działań należących do kompetencji prokuratury. Prokurator ma obowiązek powiadomić Publicznego obrońcę Praw w ustawowym terminie o środkach działania, które podjął w wyeliminowania bezprawności.

Publiczny obrońca Praw pozostawi skargę bez rozpoznania, jeśli:

- a) sprawa, której dotyczy skarga, nie leży w jego zakresie kompetencji;
- b) sprawa, której dotyczy skarga, jest rozpoznawana przez sąd, a postępowanie w sprawie nie może zostać odroczone, lub sąd wydał już orzeczenie w sprawie;
- c) sprawa, której dotyczy skarga, jest obecnie badana lub została zbadana przez prokuraturę;
- d) w sprawie, której dotyczy skarga, podejmowane są czynności lub decyzja przez organ publiczny nieobjęty zakresem właściwości Publicznego obrońcy Praw; lub też jeśli w sprawie, której dotyczy skarga, została już wydana decyzja organu publicznego nieobjętego zakresem właściwości Publicznego obrońcy Praw;
- e) składający skargę wycofa ją lub oświadczy, że nie domaga się dalszego badania sprawy;
- f) nie dostarczono lub nie wskazano w przewidzianym terminie szczegółowych informacji, o których mowa w art. 13 ust. 4.

Publiczny obrońca Praw może pozostawić sprawę bez rozpoznania, jeśli stwierdzi, że:

- a) skarga nie dotyczy osoby składającego, chyba że składający skargę przedłożył pisemną zgodę na złożenie skargi wydaną przez osobę, której dotyczy skarga, lub pełnomocnictwo do złożenia skargi;
- b) w chwili doręczenia skargi upłynęło ponad trzy lata od podjęcia środka lub zdarzenia będącego przedmiotem skargi;
- c) skarga jest oczywiście bezzasadna;
- d) skarga jest anonimowa;
- e) skarga dotyczy sprawy, którą Publiczny obrońca Praw już rozpatrywał, a ponowiona skarga nie zawiera wskazania nowych okoliczności faktycznych.

Publiczny obrońca Praw powiadamia składającego skargę o pozostawieniu skargi bez rozpoznania oraz powodach pozostawieniu jej bez rozpoznania; nie dotyczy to skarg anonimowych.

W przypadku gdy postępowanie wyjaśniające nie wykaże naruszenia podstawowych praw i wolności, Publiczny obrońca Praw powiadamia o tym na piśmie składającego skargę oraz organ, przeciwko któremu była skierowana skarga na postępowanie, decyzję lub bezczynność.

W przypadku gdy postępowanie wyjaśniające wykaże naruszenie podstawowych praw i wolności, Publiczny obrońca Praw przedstawia ustalenia poczynione w postępowaniu przygotowawczym wraz z proponowanym środkiem działania organowi publicznemu, przeciwko któremu była skierowana skarga na postępowanie, decyzję lub bezczynność.

W terminie 20 dni od otrzymania powiadomienia organ publiczny ma obowiązek przedstawić Publicznemu obrońcy Praw swoją opinię o ustaleniach poczynionych w postępowaniu wyjaśniającym oraz powiadomić o podjętych środkach działania.

W przypadku gdy Publiczny obrońca Praw nie zgadza się z opinią organu publicznego lub uważa, że podjęty środek działania jest nieodpowiedni, powiadamia o tym organ nadrzędny względem organu, przeciwko któremu jest skierowana skarga, lub w przypadku braku organu nadrzędnego, powiadamia rząd Republiki Słowackiej.

Organ nadrzędny względem organu, przeciwko któremu jest skierowana skarga, a w przypadku braku organu nadrzędnego – rząd Republiki Słowackiej, jest obowiązany na mocy ust. 3 w terminie 20 dni od otrzymania powiadomienia poinformować Publicznego obrońcę Praw o środkach, które podjął w przedmiotowej sprawie.

Jeżeli Publiczny obrońca Praw uzna, że podjęte środki są nieodpowiednie, powiadamia o tym Radę Narodową Republiki Słowackiej lub organ przez nią upoważniony.

Publiczny obrońca Praw wysyła pisemne powiadomienie o wynikach postępowania wyjaśniającego oraz o podjętych środkach działania do składającego skargę oraz do osoby, której prawa i wolności zostały naruszone przez działanie, decyzję lub bezczynność organu publicznego.

Špecializované úrady pre ľudské práva

Organ ds. równości

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (Słowackie Krajowe Centrum Praw Człowieka)

Kýčerského 5

811 05 Bratislava

SŁOWACJA

Tel.: + 421 2 20850111

+ 421 2 20850114

Faks: + 421 2 20850135

E-mail: info@snspl.sk

Strona internetowa: <http://www.snspl.sk/>

Organ ds. ochrony danych

Urząd Ochrony Danych Osobowych Republiki Słowackiej (zwany dalej „Urzędem”) jest organem państwowym, który odgrywa rolę w zapewnieniu ochrony podstawowych praw i wolności osób podczas przetwarzania ich danych osobowych. Urząd wykonuje swoje zadania i obowiązki w sposób niezależny oraz zgodnie z prawem. Do jego podstawowych zadań należy:

ciągłe monitorowanie stanu ochrony danych osobowych, rejestrowanie systemów informatycznych oraz prowadzenie ewidencji systemów informatycznych;
wydawanie zaleceń dla operatorów dotyczących środków zapewnienia ochrony danych osobowych w systemach informatycznych; w tym celu w ramach swoich kompetencji wydaje zalecenia dla operatorów;
wydawanie wiążących opinii w przypadku wątpliwości, czy przetwarzanie danych osobowych odbywa się zgodnie z celem tego przetwarzania pod względem objętości i zawartości oraz sposobu przetwarzania i wykorzystania tych danych, czy dane odpowiadają celom przetwarzania, czy też są nieaktualne lub niezwiązane z tymi celami;
wydawanie wiążących opinii w przypadku wątpliwości dotyczących transgranicznego przepływu danych osobowych;
wydawanie wiążących opinii w przypadku wątpliwości dotyczących rejestracji systemów informatycznych;
badanie zgłoszeń złożonych w trybie art. 45 lub podejmowanie czynności zgodnie z art. 44a na podstawie otrzymanej skargi bądź z własnej inicjatywy oraz zalecanie środków naprawczych służących wyeliminowaniu niedociągnięć;
w przypadku podejrzenia naruszenia obowiązków przewidzianych ustawą Urząd może wezwać operatora lub pośrednika do złożenia wyjaśnienia;
monitorowanie przetwarzania danych osobowych w systemach informatycznych;
nakładanie kar w razie stwierdzenia naruszenia obowiązków przewidzianych w ustawie;
powiadamianie organów ścigania w razie podejrzenia, że doszło do popełnienia przestępstwa;
rejestrowanie systemów informatycznych oraz zapewnienie dostępności szczegółowych informacji o statusie rejestracji;
udział w przygotowywaniu projektów powszechnie obowiązujących regulacji prawnych w dziedzinie ochrony danych osobowych;
wydawanie powszechnie obowiązujących regulacji prawnych z zakresu kompetencji urzędu;
opiniowanie projektów ustaw oraz projektów innych powszechnie obowiązujących regulacji prawnych w sprawie przetwarzania danych osobowych;
składanie sprawozdań słowackiej Radzie Narodowej o stanie ochrony danych osobowych, co najmniej raz na dwa lata.

Inne

Centrum právnej pomoci (Centrum pomocy prawnej)

Biuro w Bratisławie

Námestie slobody 12

skrytka pocztowa 18

810 05 Bratislava 15

Tel.: +421 2 49683521

+421 2 49683522

Faks: +421 2 49683520

E-mail: info@legalaid.sk

Strona internetowa: www.legalaid.sk

Od 1 stycznia 2006 r. w Republice Słowackiej działa **Centrum Pomocy Prawnej**. Zostało ono utworzone na podstawie ustawy nr 327/2005 o udzielaniu pomocy prawnej osobom znajdującym się w niedostatku, jako jednostka budżetowa z siedzibą w Bratisławie. Centrum posiada biura lub oddziały niemal w każdym mieście regionalnym Republiki Słowackiej, z wyjątkiem Nitry i Trnawy (tj. w Bratisławie, Bańskiej Bystrzycy, Żylinie, Koszycach i Preszowie), a także w niektórych miastach powiatowych (Liptowski Mikulasz, Twardoszyn, Humenné, Hlohovec, Rimawska Sobota, Nowe Zamki i Swidnik).

Centrum zapewnia pomoc prawną osobom, które ze względu na sytuację materialną nie mogą skorzystać z usług prawnych w celu należytego dochodzenia i ochrony swoich praw. Centrum zapewnia udzielanie pomocy prawnej w sprawach cywilnych, z zakresu prawa pracy i prawa rodzinnego osobom spełniającym wymogi prawne (dotyczy sporów w Słowacji). Zgodnie z ustawą Centrum udziela też pomocy prawnej w sporach transgranicznych w sprawach cywilnych, z zakresu prawa pracy oraz prawa rodzinnego oraz handlowego osobom spełniającym wymogi prawne, zamieszkującym lub mającym miejsce zwykłego pobytu na obszarze państwa członkowskiego UE.

Wobec osób wnioskujących o pomoc prawną w sprawach związanych z dyskryminacją rola Centrum Pomocy Prawnej (zwanego dalej „Centrum”) pokrywa się z rolą Słowackiego Krajowego Centrum Praw Człowieka, z którym Centrum wymienia się informacjami w kwestiach dotyczących takich osób). Prawnicy Centrum zajmują się kwestią dyskryminacji przede wszystkim w kontekście dyskryminacji na tle etnicznym w zatrudnieniu.

Dana osoba **nabywa uprawnienie do otrzymania pomocy prawnej**, jeżeli znalazła się w niedostatku, spór nie jest oczywiście błahy, a wartość roszczenia przekracza wysokość minimalnej płacy, z wyjątkiem sporów, w których wartości przedmiotu sporu nie da się wyrazić w pieniądzu. Osoba musi spełniać powyższe wymogi prawne przez cały okres świadczenia pomocy prawnej. Jeżeli dochód wnioskodawcy przekracza ustawową górną granicę niedostatku, Centrum może przyznać pomoc prawną, o ile jest to stosowne w świetle okoliczności wnioskowanej pomocy prawnej.

Procedura ubiegania się o pomoc prawną (zwana dalej „procedurą”) rozpoczyna się z chwilą złożenia pisemnego wniosku z załączonymi dokumentami potwierdzającymi okoliczności faktyczne przytoczone we wniosku, który wnioskodawca składa na wydrukowanym formularzu. Dokumenty potwierdzające, że wnioskodawca znajduje się w niedostatku, nie mogą być starsze niż sprzed 3 miesięcy. Wniosek powinien zawierać imię, nazwisko i adres stałego bądź czasowego pobytu oraz numer ewidencyjny nadany przy rejestracji urodzenia wnioskodawcy. Na wezwanie Centrum wnioskodawca jest zobowiązany dostarczyć dodatkowe informacje i dokumenty dotyczące okoliczności faktycznych istotnych dla oceny treści żądania; termin ich dostarczenia nie powinien być krótszy niż 10 dni. Wnioskodawca jest stroną postępowania. Wniosek zostaje złożony do właściwego biura Centrum według miejsca stałego lub czasowego pobytu wnioskodawcy. W treści wniosku oraz podczas wstępnej konsultacji wnioskodawca podaje pełne i prawdziwe informacje. W terminie 30 dni od daty otrzymania wniosku zawierającego informacje szczegółowe wymagane ustawą Centrum podejmuje decyzję w sprawie wniosku; termin ten nie podlega przedłużeniu. Odwołania od decyzji nie są dopuszczalne. W treści decyzji o przyznaniu pomocy prawnej Centrum wyznacza prawnika do reprezentacji uprawnionej osoby w sądzie, o ile jest to konieczne do ochrony jej interesów. W decyzji odrzucającej wniosek o pomoc prawną, obok szczegółowych informacji wymaganych ustawą, zamieszcza się pouczenie, że po ustaniu powodów odrzucenia wniosku skarżący będzie mógł ponownie złożyć wniosek o pomoc prawną w tej samej sprawie. Jeśli na skutek nieudzielenia przez osobę uprawnioną wsparcia decyzją Centrum odmówiono jej pomocy prawnej lub uprawniona osoba spowodowała bezzasadne wstrzymanie postępowania, Centrum może na tej podstawie własną decyzją odmówić ponownego uznania wniosku o pomoc prawną.

Artykuły 17-21 ustawy nr 327/2005 regulują **udzielanie pomocy prawnej w sporach transgranicznych, w których sądem właściwym jest sąd Republiki Słowackiej**, a art. 22-24c ustawy nr 327/2005 regulują **udzielanie pomocy prawnej w sporach transgranicznych, w których sądem właściwym jest sąd państwa członkowskiego innego niż Republika Słowacka**.

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (Centrum Międzynarodowej Ochrony Prawnej Dzieci i Młodzieży)

Špitálska 8

skrytka pocztowa 57
814 99 Bratislava
Tel.: + 421 2 20463208
+421 2 20463248
Faks: + 421 2 20463258
E-mail: cipc@cipc.gov.sk

Strona internetowa: <http://www.cipc.sk/>

Centrum Międzynarodowej Ochrony Prawnej Dzieci i Młodzieży (zwane dalej „Centrum”) jest organem publicznym posiadającym właściwość na terytorium Republiki Słowackiej. Centrum zostało utworzone przez Ministerstwo Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Republiki Słowackiej, ze skutkiem od 1 lutego 1993 r., jako bezpośrednio zarządzana jednostka budżetowa ds. zapewnienia ochrony i pomocy prawnej dzieciom i młodzieży w stosunkach z państwami obcymi.

Kompetencje Centrum zostały określone w ustawie nr 305/2005 o ochronie socjalnej dzieci oraz o opiece społecznej, zmieniającej i uzupełniającej niektóre akty prawne. Centrum wykonuje zadania organu wyznaczonego do wdrażania postanowień umów międzynarodowych oraz aktów prawnych Unii Europejskiej, tj.:

działa jako organ przyjmujący oraz wysyłający w zakresie roszczeń alimentacyjnych, zgodnie z konwencjami międzynarodowymi;

działa jako organ centralny zajmujący się kwestią międzynarodowych uprowadzeń dzieci, na podstawie konwencji międzynarodowych i aktów prawnych Unii Europejskiej;

pełni funkcję organu centralnego w dziedzinie adopcji międzynarodowych, zgodnie z konwencjami międzynarodowymi;

wystawia certyfikaty zgodnie z konwencjami międzynarodowymi;

wykonuje inne zadania w dziedzinie ochrony socjalnej dzieci z udziałem państwa obcego, na podstawie przepisów szczególnych;

udziela nieodpłatnych porad prawnych w dziedzinie prawa rodzinnego z aspektami zagranicznymi, zwłaszcza w związku z obowiązkiem alimentacyjnym i opieką nad niepełnoletnimi, a także w dziedzinie przysposobienia;

współpracuje z organami przyjmującymi i wysyłającymi innych umawiających się państw, z organami centralnymi innych umawiających się państw, z odpowiednimi urzędami, organami centralnymi administracji państwowej, bankami, oddziałami banków zagranicznych, organami administracji lokalnej, terenowymi organami samorządowymi oraz jednostkami akredytowanymi.

Ostatnia aktualizacja: 18/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.